

Huvudman

Österåkers kommun
servicecenter@osteraker.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Söraskolan i Österåkers kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 2021-07-06

Beslut

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Österåkers kommun en anmärkning avseende brister rörande uppföljning och utvärderings av åtgärdsprogram samt elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Österåkers kommun ska senast den **2022-12-01** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra anpassningar och särskilt stöd, där brister inte konstaterats, samt skolans arbete med studie- och yrkesvägledning.

Om ärendet

Skolinspektionen genomförde under våren 2021 en tillsyn av Söraskolan i Österåkers kommun. Tillsynen omfattade då bestämmelser gällande undervisning och lärande, extra anpassningar och särskilt stöd, bedömning och betygssättning, trygghet och studiero samt grundläggande förutsättningar för skolenheten.

Skolinspektionen beslutade därefter den 2021-07-07 att tilldela Österåkers kommun anmärkningar rörande extra anpassningar och särskilt stöd, elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete samt skolans arbete med studie – och yrkesvägledning. Huvudmannen gavs tid att senast den 2021-12-03 ha vidtagit nödvändiga åtgärder för att avhjälpa de brister som framgick av Skolinspektionens beslut.

Österåkers kommun har den 2021-12-06 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av de anmärkningar som Skolinspektionen tilldelat huvudmannen. Skolinspektionen har även genomfört kompletterande intervjuer med personal i elevhälsan samt med studie- och yrkesvägledaren. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Österåkers kommun har vidtagit åtgärder med anledning av tidigare anmärkningar samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Anmärkning

Uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inskickat material samt intervju med representanter för elevhälsan framkommer att arbetet med att följa upp och utvärdera åtgärdsprogram inte fungerar till fullo. En representant berättar att processen med att följa upp och utvärdera särskilt stöd behöver bli bättre. Representanten förklarar att det kan hända att ett uppföljningsdatum glöms bort och att uppföljningar av åtgärdsprogram inte alltid sker systematiskt.

Rättslig reglering

Av ett åtgärdsprogram ska elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Det ska även framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av Utredningen framgår att samtliga åtgärdsprogram inte följs upp i enlighet med de tidsangivelser som finns bestämda i de åtgärdsprogrammen. Vidare framkommer det att processen med att följa upp och utvärdera inte alltid sker systematiskt samt att det behöver ske en förbättring. Skolinspektionen bedömer därför att Sö-raskolan inte fullt ut uppfyller författningarnas krav vad gäller att följa upp och utvärdera samtliga av de åtgärdsprogram som finns på skolenheten.

Elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inskickat material samt intervju med representanter för elevhälsan framgår att skolan arbetar med arbetssättet "PAX" på lågstadiet, som är ett sätt att, bland annat, förebygga problem med trygghet och studiero. I intervju med elevhälsan uppger en representant att det förebyggande och hälsofrämjande arbetet sker huvudsakligen på individnivå, men att hen även har ett visst arbete på grupp och övergripande nivå. Representanten uppger att det finns en påbörjad planering för ett större arbete. En annan representant säger att det på skolnivå görs ett arbete från ledningsgruppen vad gäller att kartlägga behov av åtgärder för att öka tryggheten. Elevhälsan beskriver även att skolkuratoren tittat mer systematiskt på kränkningsanmälningar och att skolan implementerat elevhälsomöten, vilka utgör en mer strukturerad samverkan mellan elevhälsan och lärarna. Vidare säger en representant att skolan nyligen börjat arbetat strukturerat med att titta på vilka behov som finns.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas (2 kap. 25 § skollagen).

I förarbetena till skollagen betonas att det ska finnas en samlad elevhälsa och det framgår att elevhälsoarbetet förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal, samt med övriga personalgrupper på skolan. Det anges även att elevhälsan i det individuellt inriktade arbetet har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund och undervisningen om livsstilsrelaterad ohälsa (prop. 2009/10:165 s. 276).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att Söraskolan har påbörjat ett utvecklingsarbete med planering och aktiviteter, men att detta i Skolinspektionens bedömning ännu inte är fullt ut implementerat i elevhälsans löpande arbete. Skolinspektionen bedömer därför att elevhälsan på Söraskolan i nuläget alltjämt inte arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen.

Österåkers kommuns verksamhet vid Söraskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller Uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram samt elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Utredningen visar att Österåkers kommun har påbörjat flera insatser när det gäller båda dessa två områden, men att det alltjämt kvarstår visst arbete med att fullt ut åtgärda de aktuella bristerna. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristerna som mindre allvarliga i skollagens mening och finner därför skäl för att tilldela Österåkers kommun anmärkningar gällande dessa brister.

Områden utan konstaterade brister

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inskickat material samt intervju med elevhälsan framgår att elever som har behov av extra anpassningar och särskilt stöd numera erhåller detta stöd i den omfattning de har behov av. Av intervjun med elevhälsans representanter uppges att det är deras bedömning att skolan upptäcker de elever som är i behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Vidare uppges elevhälsans representanter att insatser sätts in för de elever som är i behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Elevhälsan uppges att om extra anpassningar inte fungerar så gör de en utredning för särskilt stöd. Efter det görs en analys och utifrån denna analys beslutas sedan om vidare åtgärder. Detta kan ibland vara åtgärdsprogram och ibland ytterligare extra anpassningar. De beskriver att det finns forum för att lyfta elever, både i arbetslaget och med elevhälsan. Vidare har fler speciallärare anställts och numera finns speciallärare på alla stadier.

Rättslig reglering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en

elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, såvida inte en utredning om behovet av särskilt stöd ska göras. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås (3 kap. 5-8 §§ skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Österåkers kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller extra anpassningar och särskilt stöd. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skolans arbete med studie- och yrkesvägledning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inskickat material samt intervjuer med studie- och yrkesvägledaren framkommer att det numera finns en plan för det studie- och yrkesvägledande arbetet i årskurserna 1-6 vars genomförande lärarna ansvarar för.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska elever i grundskolan ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses (2 kap. 29 §- skollagen).

Av förarbeten till skollagen framgår att lärare, skolledare och särskilt utbildade studie- och yrkesvägledningsfunktionärer har ett gemensamt ansvar, men delvis olika roller, när det gäller information och vägledning till eleverna om framtida studier och arbetsliv. En förutsättning för att eleverna ska kunna utnyttja den stora frihet och de möjligheter till egna val som erbjuds är att de får en adekvat information om utbildningsutbud och valmöjligheter, såväl utifrån sina intressen och förutsättningar som i förhållande till arbetsmarknadens behov. Vidare framgår att kompetens för studie- och yrkesvägledning främst finns hos personer som är anställda för denna verksamhet. Även rektorer och lärare har dock ett visst ansvar att förmedla sådan kunskap (Prop. 2009/10:165 sid. 278 f. och 659).

Enligt läroplanen ska studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesvägledande insatser. Rektorn har ett särskilt ansvar för att det studie- och yrkesvägledande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning (Lgr 11, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Österåkers kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller arbetet med studie- och yrkesvägledning. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av enhetschef Mia Martini.

Johan Duvdahl har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Jakob Durmaz Lotz medverkat.